

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ (ПУЕТ)

НАУКА І МОЛОДЬ У ХХІ СТОРІЧЧІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
X Міжнародної молодіжної
науково-практичної інтернет-конференції

(м. Полтава, 28 листопада 2024 року)

Полтава
ПУЕТ
2025

УДК 001:378-053.6(082)

НЗ4

Друкується відповідно до Наказу по університету № 180-Н від 10 вересня 2024 року.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

Організаційний комітет конференції

Н. С. Педченко, голова організаційного комітету, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ;

Н. І. Манжура, заступник голови організаційного комітету, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, д-р техн. наук, професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

Т. П. Гудзь, д-р екон. наук, професор, директор Навчально-наукового центру підготовки кадрів вищої кваліфікації ПУЕТ;

Ю. В. Пережуда, директор Міжнародного науково-освітнього центру;

А. С. Каченко, канд. техн. наук, доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ.

Редакційна колегія

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д-р іст. наук, професор, ректор ПУЕТ.

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д-р екон. наук, професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальний редактор – **Л. М. Діденко**, в.о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Наука і молодь у XXI сторіччі: збірник матеріалів
НЗ4 X Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 28 листопада 2024 року). – Полтава : ПУЕТ, 2025. – 1127 с. – 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). – Текст укр., англ. мовами.

ISBN 978-966-184-478-9

У збірнику представлено тези учасників Міжнародної молодіжної науково-практичної інтернет-конференції «Наука і молодь у XXI сторіччі» за тематичними напрямками: «Біотехнології та біоінженерія», «Готельно-ресторанна та курортна справа», «Економіка», «Комп'ютерні науки», «Маркетинг», «Менеджмент», «Міжнародні економічні відносини», «Облік і оподаткування», «Освітні, педагогічні науки», «Особистий розвиток і лідерство», «Патріотичне виховання в сучасному педагогічному процесі як складова національної безпеки незалежної України», «Підприємництво та торгівля», «Право», «Публічне управління та адміністрування», «Туризм і рекреація», «Філологія», «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», «Харчові технології», «Якість вищої освіти: проблеми, виклики перспективи»

УДК 001:378-053.6(082)

*Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.*

ISBN 978-966-184-478-9

© Полтавський університет економіки і торгівлі, 2025

СПІВОРГАНІЗАТОРИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Міністерство освіти і науки України

Державна наукова установа
«Інститут модернізації змісту освіти»

Полтавський університет економіки і торгівлі (Україна)

Львівський торговельно-економічний університет (Україна)

Хмельницький кооперативний
торговельно-економічний інститут (Україна)

Повісланський університет (Республіка Польща)

Євразійський національний університет
імені Л. М. Гумільова (Республіка Казахстан)

Кооперативно-торговий університет Молдови
(Республіка Молдова)

Таджицький державний університет комерції
(Республіка Таджикистан)

Університет національного та світового господарства
(Республіка Болгарія)

УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ

Батумський університет навігації (м. Батумі, Грузія)

Бердянський державний педагогічний університет
(м. Запоріжжя, Україна)

ISMA Вища школа менеджменту інформаційних систем
(м. Рига, Латвія)

Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський
фаховий коледж Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя» (м. Тернопіль, Україна)

Вінницький торговельно-економічний інститут Державного
торговельно-економічного університету
(м. Вінниця, Україна)

Волинський національний університет імені Лесі Українки
(м. Луцьк, Україна)

ВСП «Автотранспортний фаховий коледж Криворізького
національного університету» (м. Кривий Ріг, Україна)

Державний біотехнологічний університет
(м. Харків, Україна)

Державний торговельно-економічний університет
(м. Київ, Україна)

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
(м. Дніпро, Україна)

Дніпровський державний технічний університет
(м. Кам'янське, Україна)

Дніпровський державний університет внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

Донецький національний університет імені Василя Стуса,
(м. Вінниця, Україна)

Європейський університет (м. Полтава, Україна)

Інститут філології і масових комунікацій (м. Київ, Україна)

Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу (м. Івано-Франківськ, Україна)

Кам'янець-Подільський національний університет
імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, Україна)

Кам'янський енергетичний фаховий коледж
(м. Кам'янське, Україна)

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана (м. Київ, Україна)

Київський політехнічний інститут (м. Київ, Україна)

Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка (м. Полтава, Україна)

Львівський торговельно-економічний університет
(м. Львів, Україна)

Національний аерокосмічний університет
імені М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
(м. Харків, Україна)

Національний технічний університет «Харківський
політехнічний інститут» (м. Харків, Україна)

Національний технічний університет України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(м. Київ, Україна)

Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)

Національний університет водного господарства та
природокористування (м. Рівне, Україна)

Національний університет цивільного захисту України
(м. Харків, Україна)

Національний університет «Чернігівська політехніка»
(м. Чернігів, Україна)

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
(м. Ніжин, Україна)

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка (м. Полтава, Україна)

Полтавський університет економіки і торгівлі
(м. Полтава, Україна)

Сумський державний університет
(м. Суми, Україна)

Сумський національний аграрний університет
(м. Суми, Україна)

1) низьку ефективність адміністративних процедур (часто процес ускладнений через застарілу інфраструктуру, а також через недостатньо підготовлені кадри в податкових органах);

2) нестабільність та часті зміни в законодавстві (ускладнюють прогнозування бізнесом своїх грошових надходжень, що призводить до посилення фінансового навантаження на бізнес);

3) складнощі з електронними системами (збої у роботі програмного забезпечення та недостатня інтеграція з іншими державними системами створюють перешкоди для безперервного і надійного функціонування бізнесу);

4) корупція та непрозорість (інколи процес відшкодування уповільнений або заблокований через корупційні механізми; ризики «ручного» втручання спричиняють затримки або додаткові перешкоди для отримання відшкодування);

5) податковий тиск на малий і середній бізнес [2].

На нашу думку, для вирішення проблем з відшкодування ПДВ необхідно впровадити більш прозорі та ефективні механізми його адміністрування. Країні потрібні реформи, які б зменшували ризики неповернення або блокування ПДВ-накладних та забезпечили своєчасне повернення коштів підприємствам. Крім того, варто розглянути можливість зниження бюрократичних бар'єрів та спрощення процедур для платників податків, що сприятиме більш ефективному функціонуванню системи ПДВ.

Список використаних джерел

1. Державна податкова служба України [Електронний ресурс]. URL: <https://tax.gov.ua/baneryi/elektronne-administruvannya-pdv>.
2. Трут Д. В. 4 головні проблеми відшкодування ПДВ [Електронний ресурс]. URL: <https://gmk.center/ua/opinion/4-golovni-problemi-vidshkoduvannya-pdv-v-ukraini/>

СИСТЕМА СТРАХУВАННЯ ВІД ВОЄННИХ РИЗИКІВ

В. В. Капітанець, спеціальність Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, група ФКМ лис-21

*А. М. Соколова, канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи
Полтавський університет економіки і торгівлі*

Страхування є одним із ключових елементів сучасної фінансової системи, що забезпечує захист економічних і соціальних

інтересів фізичних та юридичних осіб. Його значущість особливо зростає в умовах нестабільності та підвищених ризиків, які впливають на життя громадян і діяльність бізнесу. У сучасному світі, де військові конфлікти та геополітична напруженість стають значними викликами, страхування від воєнних ризиків набуває особливої актуальності.

Страхові послуги, що покривають воєнні ризики, дозволяють мінімізувати негативний вплив війни на економіку та суспільство, забезпечуючи захист майнових інтересів страхувальників, збереження фінансової стійкості бізнесу та стабільність життєвого рівня населення. Вони також сприяють формуванню довіри до фінансової системи, створюючи основу для післякризового відновлення економіки. В умовах військових загроз страхування стає не лише засобом захисту, але й важливим інструментом забезпечення реалізації економічної та соціальної функції держави.

Для підвищення власної конкурентоспроможності, страховики повинні активно впроваджувати цифрові технології та інноваційні послуги, орієнтовані на запити споживачів. Особливо в умовах війни актуальними є страхові продукти, які покривають воєнні ризики, як у сфері майнового страхування, так і для страхування життя та здоров'я. Це дозволяє адаптуватися до нових викликів, підвищувати довіру клієнтів і підтримувати фінансову стабільність. ТОП-5 активних страховиків на страховому ринку України, подані в табл. 1.

Таблиця 1 – ТОП 5 страхових компаній України, які надають страхові послуги з покриття воєнних ризиків

Назва компанії	Страхова послуга	Опис страхового покриття
ARX	«Бронезахист»	Покриває і побутові нещасні випадки (травми, опіки, обмороження та інше), і випадки, що виникли під час та/або внаслідок дій військових формувань (законних та незаконних) сторін збройного (військового, воєнного) конфлікту у випадку збройної агресії, збройного конфлікту

Назва компанії	Страхова послуга	Опис страхового покриття
ARX	КАСКО «Залізний купол»	«Збитки внаслідок воєнних ризиків» – втрата (загибель) або пошкодження ТЗ виключно в результаті прямого та/або опосередкованого впливу ракет, безпілотних літальних апаратів будь-яких типів та/або їх уламків тощо
PZU Україна	«АвтоКаско – пакет AVTOMIX»	Програма включає покриття військових ризиків для автомобілів. Пропонує додаткове покриття
ІНГО Україна	КАСКО АвтоSAVE	Програма включає покриття військових ризиків для автомобілів від: падіння ракет, дронів, засобів ППО, а також їх уламків та інших предметів – внаслідок воєнних дій; руйнівної дії на авто ударних (звукових) хвиль; пошкодження авто вогнем або теплом від пожежі, що сталася внаслідок воєнних дій; наїзд або зіткнення застрахованого автомобіля з військовою технікою
VUSO	КАСКО Patriot	Пошкодження при вибухові, підрив на міні, прямий обстріл тощо
TAC Life	Страхування життя для військових і цивільних	Програми з адаптацією умов для мобілізованих осіб та індивідуальним підходом до страхових випадків, пов'язаних із війною

Джерело: складено авторами за [1–5].

Узагальнюючи сутність страхових послуг на страховому ринку України, можемо зазначити, що діяльність страховиків «non-life» переважно зосереджена на захисті майна, автотранспорту, комерційних об'єктів, також є пропозиції варіантів покриття для регіонів із різними рівнями ризику, а компанії «life» орієнтовані на страхування життя цивільних осіб і військових, із врахуванням специфічних умов військового часу.

Варто зазначити, що Національним банком України спільно з Мінекономіки та Мінфіном розроблений Проект Закону України «Про систему страхування воєнних ризиків» (опубліковано 03 жовтня 2024 року), що впроваджує загальнодержавну систе-

му страхування від воєнних ризиків для населення, бізнес-спільноти тощо. Даний Проєкт має за мету «захист страхових інтересів фізичних та юридичних осіб та спрямований на забезпечення відшкодування збитків, заподіяних таким особам внаслідок реалізації воєнних ризиків в Україні» [6].

Таким чином, у сучасних реаліях, страхування від воєнних ризиків повинно стати ключовим напрямом розвитку страхових компаній та вдосконалення регуляторної політики держави. Це необхідно для підвищення інвестиційної привабливості, захисту громадян, підтримки стабільності економіки та створення передумов для її відновлення.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт СК «АРХ» [Електронний ресурс]. URL: <https://arx.com.ua/>.
2. Офіційний сайт СК «PZU Україна» [Електронний ресурс]. URL: <https://www.pzu.com.ua/>.
3. Офіційний сайт СК «ІНГО Україна» [Електронний ресурс]. URL: <https://ingo.ua>.
4. Офіційний сайт СК «VUSO» [Електронний ресурс]. URL: <https://vuso.ua/>.
5. Офіційний сайт СК «ТАС Life» [Електронний ресурс]. URL: <https://taslife.com.ua/lifemarket/strahuvannya-vid-vijskovykh-ryzykiv>.
6. Мінекономіки та НБУ презентували систему страхування воєнних ризиків [Електронний ресурс]. Урядовий портал, 2024. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minekonomiky-ta-nbu-prezentuvaly-systemu-strahuvannia-voiennykh-ryzykiv>.

СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

В. В. Кильник, спеціальність Економіка, здобувач ступеня доктора філософії, група E PhD тр-21

О. Ю. Прохоренко, спеціальність Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, група ФК м-21
Полтавський університет економіки і торгівлі

Кредитування банків – це важливий інструмент для фінансування розвитку бізнесу. В Україні за третій квартал 2024 року комерційні банки отримали 2 927 заявок від бізнесу на кредитування проєктів із відновлення енергетичної інфраструктури на загальну суму 66,2 млрд грн, з якої 17,7 % вже схвалено до видачі. Загальний обсяг кредитного портфеля банків в частині забезпечення енергетичних потреб сягає 3,4 млрд грн. Кошти

виділено на придбання та монтаж газопоршневих когенераційних установок, дизельних та бензинових генераторів та зведення СЕС. Цими проектами охоплено 21 область України [1, 2].

Енергетичні потреби населення банки теж не оминають увагою. Тільки за жовтень 2024 року українцям надано 1 тис. Кредитів загальним обсягом 176 млн грн кредитних коштів на забезпечення автономного та безперебійного енергопостачання споживчих та бізнес потреб. Утім, потреба цього сегменту кредитування є більшою у двічі [3].

Важливим для економіки України є підписання в червні 2024 року меморандуму про готовність фінансувати відновлення енергетики за сприяння Національного банку. Так, 20 комерційних банків, що тримають понад 85 % чистих активів надають пропозицію кредитування з урахуванням диверсифікованих потреб бізнесу різної величини. Наприклад, фізичні особи – підприємці можуть залучати фінансування у вигляді банківських кредитів для реалізації проєктів з будівництва сонячних, вітрових чи біогазових станцій, побудови газотурбінних та газопоршневих електростанцій, придбання промислових акумуляторів, накопичувачів тощо [3].

Щодо ефективності банківського кредитування, варто наголосити, що за три квартали поспіль у 2024 році комерційні банки отримали 118 млрд грн чистого прибутку. Це забезпечено за рахунок високої чистої процентної маржі у сферах банківського кредитування та залучення коштів. Так, із серпня 2024 року середня дохідність банківських кредитів стабілізувалася на фоні зростаючих обсягів їх видачі. З початку 2024 року обсяг валового кредитного портфеля банків у гривні розширився на 14,5 %, а чистий кредитний портфель зріс на 23,6 % Водночас кредитний портфель, що напрацьовується банками, володіє високими показниками якості, що обумовлює порівняно менші відрахування у резерви під кредитні ризики [3].

Зі свого боку Національний банк на час дії воєнного стану та року після його припинення або скасування з метою підтримки банківського кредитування економіки полегшив фінансування банками інвестиційних проєктів через спрощення оцінки кредитного ризику. Також, визнано ліквідним забезпечення банківських кредитів у вигляді енергообладнання, що є об'єктом придбання за рахунок кредитних коштів. Крім того, діятиме річний перехідний період на час упровадження нових вимог до капіталу банків. Це й надалі сприятиме збереженню простору для нарощування банківського кредитування в Україні.

Список використаних джерел

1. Гудзь Т. П., Герчіков М. О. Банківська система України в умовах війни. Науковий вісник ОНЕУ. 2023. № 1/2. С. 53–58.
2. Гудзь Т. П. Фактори розвитку банківського кредитування підприємств в Україні. Науковий вісник ОНЕУ. 2021. № 7/8. С. 24–32.
3. Національний банк України [Електронний ресурс] : офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 07.11.2024).

ПРОБЛЕМИ КАПІТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

А. Ю. Кліпацька, спеціальність Фінанси, банківська справа та страхування, група ЕФ-4

Н. М. Ткачук, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Капіталізація банківських установ є одним із ключових показників їхньої фінансової стабільності та здатності витримувати зовнішні економічні виклики. Недостатній рівень капіталізації може призвести до обмеженої ліквідності банків, підвищення ризику дефолту, а також зниження довіри інвесторів та вкладників, тому це питання є особливо актуальним в умовах економічної нестабільності та кризових явищ, коли банківські установи потребують достатнього рівня власного капіталу для підтримки стабільної роботи та виконання своїх зобов'язань перед клієнтами.

На нашу думку, банківський капітал слід розглядати як комплексну економічну категорію, що відображає систему економічних відносин, які виникають у процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів банку з метою забезпечення його фінансової стійкості, покриття ризиків та розвитку банківської діяльності. При цьому особливе значення має не лише кількісна, а й якісна характеристика банківського капіталу, що визначає його здатність виконувати захисну, оперативну та регулюючу функції.

Аналіз сучасного стану банківської системи свідчить про наявність низки взаємопов'язаних проблем, які негативно впливають на рівень капіталізації банківських установ та їх здатність протистояти фінансовим ризикам.

Першочерговою проблемою виступає недостатній рівень капіталу банків, що підтверджується показниками адекватності регулятивного капіталу та співвідношенням банківського капіталу до ВВП країни. Значна кількість банківських установ має труднощі з дотриманням нормативних вимог щодо мінімального розміру регулятивного капіталу, що обмежує їх можливості щодо кредитування реального сектору економіки та знижує конкурентоспроможність на міжнародному фінансовому ринку.

Особливої уваги заслуговує проблема низької якості капіталу банківських установ. Структура власного капіталу багатьох банків характеризується значною часткою «неробочих» активів, проблемними кредитами та фіктивними інструментами капіталізації. Така ситуація призводить до зниження ефективності використання капіталу та обмежує можливості банків щодо абсорбції можливих збитків. Крім того, низька якість капіталу негативно впливає на довіру клієнтів та інвесторів до банківської установи [1, с. 78–79].

В умовах економічної нестабільності та геополітичних викликів банки стикаються з проблемою обмежених джерел нарощування капіталу. Традиційні механізми капіталізації, такі як залучення нових акціонерів або емісія акцій, ускладнюються через низьку інвестиційну привабливість банківського сектору та високі ризики. Внутрішні джерела капіталізації також обмежені через низьку прибутковість банківської діяльності та необхідність формування значних резервів під активні операції.

Суттєвий вплив на капіталізацію банків мають регуляторні виклики, пов'язані з впровадженням нових вимог до капіталу відповідно до міжнародних стандартів Basel III. Підвищення вимог до якості та структури капіталу, запровадження нових буферів капіталу та посилення контролю за ризиками створюють додаткове навантаження на банківські установи. При цьому відсутність ефективних механізмів адаптації до нових регуляторних вимог ускладнює процес приведення рівня капіталізації у відповідність до встановлених нормативів [2, с. 45].

Для зміцнення банківського сектора необхідно вдосконалити процеси капіталізації банків через спрощення процедури підвищення статутного капіталу та гармонізацію національного законодавства з міжнародними стандартами Базель III. Особливу увагу слід приділити розвитку ринкових механізмів, зокрема через створення ефективної інфраструктури фондового ринку та

Льницький С. О., Педченко Н. С. Адаптивне управління фінансовим станом підприємства як фактор забезпечення його конкурентоспроможності	948
Ісак Е. Ю., Чуй І. Р. Процес автоматичного відшкодування ПДВ та його сучасні проблеми	951
Капітанець В. В., Соколова А. М. Система страхування від воєнних ризиків	953
Кильник В. В., Прохоренко О. Ю. Сучасний стан банківського кредитування в Україні	956
Кліпацька А. Ю., Ткачук Н. М. Проблеми капіталізації банківських установ та шляхи їх подолання	958
Козак В. О., Борисюк О. В. Особливості розвитку страхового ринку в умовах військового стану	960
Коржук В. В., Ткачук Н. М. Криптовалюта в сучасній грошовій системі та економіці держави	963
Лащук Т. Р., Ткачук Н. М. Управління портфелем цінних паперів банку: проблеми та перспективи	966
Літвіченко Ю. В., Виговський Д. Л. Фінансово-економічні методи протидії фінансуванню тероризму	969
Мазур А. В., Власюк Н. І. Проблеми та напрями реформування митної справи в Україні	972
Машиаляр О. В., Ткачук Н. М. Банківський сектор України в сучасних умовах розвитку	974
Машиаляр О. В., Синчак В. П. Фондовий ринок та його практичне значення	977